

2020

Opsamling på tematisyn om digitale sexkrænkelser

Den daværende regering fremlagde i februar 2017 en plan og en række initiativer for en skærpet indsats mod digitale sexkrænkelser. Udmøntningen af initiativerne i anklagemyndigheden skete blandt andet ved, at sager om digitale sexkrænkelser var et anklagerfagligt fokusområde i perioden 2017-2019, ligesom der blev tilføjet et særligt afsnit vedrørende digitale sexkrænkelser i Rigsadvokatmeddelelsen med henvisning til relevante vejledninger og actioncards fra Rigspolitiet og NC3.

De regionale statsadvokater gennemførte som opfølgning herpå et særligt tilsyn med behandlingen af sager om digitale sexkrænkelser i 2018 og i 1. halvår 2019. I 2019 var tilsynet målrettet sagsbehandlingstiden, at anmeldte forhold om digitale sexkrænkelser påføres de rette søgenøgler samt forurettedes retsstilling i forhold til hjælp til sletning af billeder mv.

De regionale statsadvokater har i 1. halvår 2020 videreført et tematisyn på området. Formålet har været at afdække, om sager om digitale sexkrænkelser behandles tilstrækkeligt hurtigt. Desuden har formålet været at belyse, om forurettede i relevant omfang får vejledning om muligheden for at få politiets bistand til sletning af det krænkende materiale. Endelig har tilsynet skullet afdække, om allerede iværksatte initiativer har virket efter hensigten, eller om der er behov for at iværksætte yderligere tiltag på området.

Statsadvokaten i København og Statsadvokaten i Viborg.

Oktober 2020

Tilsynets hovedresultater

- Politikredsene har i 1. kvartal 2020 afgjort 161 forhold og i 2. kvartal 2020 afgjort 211 forhold. Således er der samlet i 1. halvår af 2020 afgjort 372 forhold.
- Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra anmeldelse til politikredsens afgørelse af tiltalerspørgsmålet var 176 dage i 1. kvartal 2020 og 201 dage i 2. kvartal 2020. Til sammenligning var den gennemsnitlige sagsbehandlingstid 208 dage i 2. kvartal 2019.
- Den gennemsnitlige alder på verserende forhold, hvor der er indgivet anmeldelse, men ikke rejst tiltale, var 223 dage i 1. kvartal 2020 og 202 dage i 2. kvartal 2020. Til sammenligning var den gennemsnitlige alder på verserende forhold i 2. kvartal 2019 296 dage.
- Der er i 1. kvartal 2020 foretaget vejledning om sletning af krænkende materiale i 37 % af de afgjorte forhold, og i 2. kvartal 2020 er der vejledt i 42 % af de afgjorte forhold (mod 20 % i 2019). Samtidig er andelen af de afgjorte forhold, hvor der ikke er vejledt i overensstemmelse med Rigspolitiets vejledning, faldet fra 20 % i 1. kvartal 2020 til 14 % i 2. kvartal 2020. I de resterende forhold har politikredsene ikke vurderet, at det har været relevant at vejlede forurettede – f.eks. fordi at materialet allerede var slettet inden anmeldelse, eller også har politiet ikke haft mulighed herfor, idet det ikke har været muligt at opnå kontakt til forurettede.
- Der er i 1. kvartal 2020 foretaget vejledning om sletning af krænkende materiale i 40 % af de verserende forhold, og i 2. kvartal 2020 er der vejledt i 46 % af de verserende forhold. Samtidig er andelen af verserende forhold, hvor der ikke er vejledt i overensstemmelse med Rigspolitiets vejledning, faldet fra 20 % i 1. kvartal 2020 til 18 % i 2. kvartal 2020. I de resterende forhold har politikredsene enten ikke vurderet, at det har været relevant at vejlede forurettede – f.eks. fordi materialet allerede var slettet inden anmeldelse, eller også er forurettede ikke blevet afhørt endnu.

Det bemærkes, at tilsynets resultater er baseret på politikredsens indberetninger for 1. og 2. kvartal 2020 til statsadvokaterne. Det er ikke muligt for politikredsene at trække en oversigt over relevante forhold, hvorfor politikredsens indberetninger beror på manuelle gennemgange af forholdene i politiets sagsstyringssystem (POLSAS) og i flere politikredse

sammenholdt med fysiske skemaer, der bliver ajourført løbende. Forholdene er blevet opgjort således, at afgjorte forhold er medtaget i det kvartal, hvor der er truffet afgørelse om tiltaleespørgsmålet, uanset hvornår forholdet er indberettet til statsadvokaterne. Dette medfører ligeledes, at forhold, der er indberettet til statsadvokaterne i 1. eller 2. kvartal 2020, men som ikke er afgjort i disse kvartaler, ikke er medtaget i nærværende afrapportering.

Politikredsens årsangsangivelser

Som det fremgår ovenfor har formålet med tematilsynet blandt andet været at afdække, om sager om digitale sexkrænkelser behandles tilstrækkeligt hurtigt (som udgangspunkt indenfor 60 dage fra anmeldelse til anklagemyndighedens afgørelse af tiltaleespørgsmålet). Desuden har formålet været at belyse, om forurettede i relevant omfang får vejledning om muligheden for at få politiets bistand til sletning af det krænkende materiale.

De hyppigste begrundelser for en sagsbehandlingstid på mere end 60 dage ses af politikredsene at være angivet til at være behovet for omfattende efterforskning, herunder indhentelse af kendelser, foretagelse af ransagninger og udlæsning af telefoner mv. Derudover har den nuværende Covid19-situation i flere forhold været anført som (delvis) begrundelse for, at sagsbehandlingstiden har strakt sig udover 60 dage.

Som det også var tilfældet i 2019, har der i politikredsene været fokus på at rydde op i sagsbeholdningen, hvilket påvirker den gennemsnitlige sagsbehandlingstid, idet en række ældre sager således bliver afgjort og derved tæller med i beregningen af den gennemsnitlige sagsbehandlingstid.

Rigspolitiet oprettede i 2019 i regi af Nationalt Cyber Crime Center (NC3) en såkaldt ”Single Point Of Contact” (SPOC) til at bistå politikredsene med behandlingen af sager om digitale sexkrænkelser, herunder særligt i forhold til politikredsens kontakt til udenlandske internetplatforme.

I løbet af første halvår 2020 har politikredsene således fået bistand til indhentning af oplysninger og sletning af materiale mv. fra SPOC, hvilket kvalificerer sagsbehandlingen. Indhentning af oplysninger gennem SPOC er dog fortsat tidskrævende og er en medvirkende årsag, at det kan være vanskeligt at afgøre tiltaleespørgsmålet inden for 60 dage fra anmeldelse.

Det følger af Rigspolitiets vejledning af 1. november 2018, at politiet i forbindelse med modtagelse af anmeldelser om digitale sexkrænkelser skal vejlede anmelder/forurettede om

bl.a. sikring af spor og fjernelse af materiale. Forurettede skal således vejledes om, at politiet i muligt omfang bistår med fjernelse af det krænkende digitale materiale, som anmeldelsen vedrører.

Som anført ovenfor er der sket et mindre fald i antallet af sager, hvor der ikke er sket vejledning i overensstemmelse med vejledningen, og hvor dette beror på en fejl. I de sager, hvor der ikke er sket vejledning, og dette ikke beror på en fejl, skyldes det således, at det enten ikke er blevet vurderet relevant at vejlede forurettede, f.eks. fordi materialet allerede var slettet inden anmeldelsen, eller også er forurettede ikke blevet afhørt (endnu).

Desuden ses der i flere tilfælde sager, hvor manglende vejledning beror på forhold, som politiet ikke har indflydelse på, herunder at det ikke har været muligt at opnå kontakt med forurettede med henblik på vejledning.

Initiativer og udviklingstiltag

Statsadvokaterne har løbende indskærpet vigtigheden af, at der holdes fokus på behandlingen af sager om digitale sexkrænkelser ved møder med chefanklagerne og kvalitetscheferne, ligesom Statsadvokaten i København har holdt særskilte møder med ledelsen i Nordsjællands Politi og Københavns Politi.

Nordsjællands Politi har været undergivet et skærpet tilsyn i 2. kvartal 2020 med pligt til månedlig indberetning af udviklingen til Statsadvokaten i København på baggrund af en negativ udvikling i antal og alder på både verserende og afgjorte forhold i 1. kvartal 2020. Dette har medført en betragtelig nedgang i antallet af verserende forhold og i sagsbehandlingstiden i perioden fra 1. kvartal til 2. kvartal 2020.

I flere kredse er de initiativer, som blev initieret i 2019, nu blevet implementeret. Det betyder blandt andet, at behandlingen af sager om digitale sexkrænkelser i flere kredse nu er samlet ét sted, hvor de rette kompetencer er til stede. Flere kredse har ligeledes oplyst, at sager vedrørende digitale sexkrænkelser jævnligt (ugentligt eller månedligt) bliver drøftet på møder mellem anklagemyndigheden og politisøjlen, således at fremdriften i sagerne følges tæt på ledelsesniveau.

Flere politikredse har derudover iværksat lokale initiativer for at styrke fokus på vejledning af forurettede om sletning af krænkende materiale. F.eks. har Sydsjælland og Lolland-Fals-

ters Politi oplyst, at de vil iværksætte undervisning i vejledningspligten, og Østjyllands Politi har udarbejdet et skema, der skal indberettes til Kvalitetsadvokaturen månedligt, hvor der bl.a. løbende skal tages stilling til, om der er sket korrekt vejledning.

Statsadvokaternes bemærkninger

Statsadvokaterne finder det meget tilfredsstillende, at der er en positiv udvikling i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid generelt set over hele tilsynsperioden – navnlig vedrørende de verserende forhold. Det er statsadvokaternes opfattelse, at det relativt mindre fald i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for så vidt angår de afgjorte forhold hovedsagligt må tilskrives, at meget gamle forhold er blevet afgjort i 2. kvartal 2020 hos Nordsjællands Politi og Københavns Politi.

I forhold til de verserende forhold er det alene Nordjyllands Politi, Midt- og Vestsjællands Politi og Københavns Vestegns Politi, der har haft en stigende sagsbehandlingstid fra 2. kvartal 2019 til 2. kvartal 2020. Det skal dog bemærkes, at Nordjyllands Politi på trods af en mindre stigning i sagsbehandlingstiden fortsat har den næstlaveste sagsbehandlingstid på landsplan.

I de afgjorte forhold er der i de fleste kredse oplevet ret markante fald i sagsbehandlingstiden fra 2. kvartal 2019 til 2. kvartal 2020. Det er alene Midt- og Vestsjællands Politi og Nordsjællands Politi, der har oplevet en stigning i sagsbehandlingstiden i de afgjorte forhold. Det skal i denne sammenhæng bemærkes, at Nordsjællands Politi har været undergivet et skærpet tilsyn i 2. kvartal 2020. Sagsbehandlingstiden i Nordsjællands Politi er på denne baggrund faldet med 231 dage fra 1. kvartal 2020 til 2. kvartal 2020, hvilket er positivt, uagtet at sagsbehandlingstiden fortsat er på et for højt niveau.

Det er ligeledes positivt, at anmeldte forhold om digitale sexkrænkelser nu generelt påføres de rette søgenøgler, hvilket var et fokusområde for tilsynet i 2019. Det ses at have haft en positiv effekt, således at det nu er muligt mere retvisende at følge sagområdet statistisk og tilsynsmæssigt.

Det bemærkes ligeledes, at der fra 1. til 2. kvartal 2020 er sket en stigning i andelen af forhold, hvor den forurettede er blevet vejledt korrekt om muligheden for at få politiets bistand til sletning af det krænkende materiale. Samtidig er der sket et fald i andelen af forhold, hvor forurettede ikke bliver vejledt. Det skal i den forbindelse bemærkes, at f.eks.

forhold, hvor det ikke fremgår af sagen, om forurettede er vejledt også indgår i opgørelsen heraf.

Det er samlet set statsadvokaternes vurdering, at der fortsat er behov for et øget fokus på, at der sker korrekt vejledning. Desuden er der også efter statsadvokaternes vurdering behov for i endnu højere grad at styrke fokus på at sikre, at politiet af egen drift iværksætter sletning af krænkende materiale, samt at dette registreres på sagen.

I en stor del af sagerne har politikredsene vurderet, at det ikke har været relevant at vejlede den forurettede. Dette har f.eks. været tilfældet, hvis materialet har været slettet på anmeldelsestidspunktet, eller hvis materialet ikke har været muligt at finde frem. Det er statsadvokaternes opfattelse, at det er meget positivt, at politikredsene på eget initiativ forsøger at finde materialet frem.

Statsadvokaterne vil i den kommende tid indgå i dialog med relevante politikredse om, hvilke lokale initiativer der med fordel kan iværksættes i den anledning.

Samlet er det statsadvokaternes vurdering, at der generelt er stort ledelsesmæssigt fokus på forhold vedrørende digitale sexkrænkelser, og at flere af disse forhold nu behandles med den fornødne hurtighed. På baggrund af de iværksatte initiativer i kredsene er det tillige statsadvokaternes forventning, at sagsbehandlingstiderne vil blive ved med at falde.

Statsadvokaterne vil fortsat følge udviklingen på området og vil på tilsynsmøderne i efteråret sætte særligt fokus på området, således at den positive udvikling fastholdes. Forud for tilsynsmøderne har statsadvokaterne derfor anmodet politikredsene om en fornyet status på de verserende sager, således at eventuelle lokale initiativer kan drøftes. Statsadvokaterne vil sammen med Rigsadvokaten overveje nødvendigheden af yderligere tilsynsmæssige tiltag på området.
